Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Margarita Arana Urzelai

Aramaio, Araba (1925)

Aurkibidea

Biografia

Bere jaiotetxean bizi da ahizpa Felisarekin. Aita zapataria zuten eta eurak jertse eta puntuzko jantziak egitea izan dute ogibide.

Zintak

ARA-006

- **Proiektua**: Aramaioko euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arriolabengoa, Divina
- **Data**: 1996-11-09
- **Iraupena**: 73 min
- **Euskarria**: VHS Standard
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

ARA-067

- **Proiektua**: Aramaioko ipuinak eta kondairak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arriolabengoa, Divina - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data**: 2009-11-02
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Elexpuru, Juan Martin
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

ARA-068

- **Proiektua**: Aramaioko ipuinak eta kondairak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arriolabengoa, Divina - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data**: 2009-11-02
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: MiniDV

ARA-100

- **Proiektua**: Aramaioko ipuinak eta kondairak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arriolabengoa, Divina - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data**: 2009-11-02
- **Iraupena**: 42 min
- **Euskarria**: MiniDV

Pasarteak

1. Gaizkiulertua bizi guztian gogoan

- **Erref**: ARA-006/004
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:02:40. **Bukatu**: 00:03:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Herriko bati gertatutako gaizkiulertua. "Arranuek!" esan zioten eta berak "marranuek" ulertu.

2. Txalupa egiten ahalegindu zirenekoa

- **Erref**: ARA-006/006
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:05:10. **Bukatu**: 00:07:05

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Herriko mutil batzuei txalupa egitea bururatu zitzaien kutxa baten taparekin. Errekan egin zuten lehen froga era ur azpira joan zitzaien. Pasadizo horren inguruko kontuak. Garai hartan mutikoei bururatzen zitzaizkienak.

3. Herriko mutilak soldadu gerra garaian

- **Erref**: ARA-006/009
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:10:26. **Bukatu**: 00:12:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Gerra garaian soldaduak euren etxe inguruan egon zirela kontatzen du Julianek. Berak 6 urte zituen eta 16-17 urteko herriko soldadu batek tiroa botatzen erakutsi zion. Soldadu egon ziren herriko mutilak aipatzen dituzte.

4. Harriz betetako marmita behorraren buztanera lotu

- **Erref**: ARA-006/011
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:12:32. **Bukatu**: 00:14:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Herriko mutil batek marmita bat harriz bete eta behorrari lotu ei zion buztanera. Pasadizoa nola gertatu zen. Astoei ere lotzen omen zizkieten pote zaharrak buztanera.

5. Berriz ezkontzen ziren alargunei arranak

- **Erref**: ARA-006/012
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:14:12. **Bukatu**: 00:15:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Lehenago alargunak berriz ezkontzen zirenean arranak ipintzen edo jotzen omen zitzaizkien. Julianek kontatzen du Urkiolan ikusi berri duela antzeko egoera.

6. Aita zapatagilea

- **Erref**: ARA-006/044
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:58:20. **Bukatu**: 01:00:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:
Margaritaren aitak zapata denda zuen eta amak ere laguntzen zion. Zapatak bertan egiten zituzten. Bortzegiak ei ziren euren espezialitatea. Oinetako onak egiten zituztela aipatzen dute. Nola egiten zituzten oinetakoak neurrira.

7. Zapatei ferrak jartzen zizkien aitak

- **Erref**: ARA-006/045
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 01:00:35. **Bukatu**: 01:01:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Margaritaren aitak inguru guztietako bezeroak zituen. Inguru guztiko abadeei ere egiten zizkien oinetakoak eta baita medikuari ere. Oinetakoei ferrak jartzen omen zitzaizkien, erdiak edo osoak.

8. Oinetakoak nola garbitu eta sikatu

- **Erref**: ARA-006/046
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 01:01:40. **Bukatu**: 01:02:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Aitak erakutsita, ondo garbitu behar izaten zituzten oinetakoak. Eta bustita zeudenean, haizetan sikatu; inoiz ere ez sutondoan ipinita.

9. Aitak larrua osorik ekartzen zuen zapatak egiteko

- **Erref**: ARA-006/047
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 01:02:44. **Bukatu**: 01:04:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:
Margaritaren aitak, zapatak egiteko, larrua erosten zuen lehenbizi. Amak josten zituen, gero aitak zapatak egiteko. Zapatak saldu egiten zituen

hasieran aitak, baina segituan konpontzera ekartzen zizkiotela eta nahiago izaten zuen oinetakoak berak egitea, neurrira.

10. Gerra garaian estraperloari esker zapatak egiten

- **Erref**: ARA-006/048
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 01:04:20. **Bukatu**: 01:05:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra garaian Margaritaren aita nola konpontzen zen estraperloari esker zapatak egiteko.

11. Zapatak egiteko larruak

- **Erref**: ARA-006/049
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 01:05:55. **Bukatu**: 01:07:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:
Margaritaren aitak larru osoak ekartzen zituen zapatak egiteko. Zatiak gero konponketetarako gordetzen zituen. Zapatagintzaren inguruko azalpenak. Julianek larruak nolakoak izaten ziren azaltzen du.

12. Aitona itsasoan hil

- **Erref**: ARA-067/003
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:03:17. **Bukatu**: 00:04:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Aitajauna Ameriketara zihoala, barkua urperatuta hil zen. Ez dute aitajaunik eta amandrerik ezagutu.

Transkripzioa
-FEL.: (Etxia) erosi-erosiein euen gure aittejaunak, hamentxe jaiotakua ra, baiñe euken Argentinan famelixie eta joien haretxek ikusten. Ta "en Vigo", Vigo pentsetan dot, Galizian, urten eta, denporal batek urten eta...
-MAR.: ... jo ezkiña bat eta barkua apurtu in zan, ta ha itxo in zan. Joien bere alaba bateaz eta alabie zelan mariau itten zan, kubiertan oien, eta harek....
-FEL.: Ta agertu zien bera ta Eibarko bat edo "nadando, navegando en una balsa, desnudos...".
-MAR.: ... erropa barik eta ezebe barik. en la Isla de [Zálbora]. Baiña zenbat urte?

-FEL.: Ba pentsaizu, gu jaixo baiño lehenau hil zan aittajaune.
-Aittajaune hil jatzuen zuei?
-Guk ez dogu ezautu ez aittajaunik eta ez amandreik. Batzuk "por desgracias y otros porque se murieron..."
-Ez amana ta ez aittena.

13. 'Gabon Gabonetan'

- **Erref**: ARA-067/007
- **Iraupena**: 0:00:25. **Hasi**: 00:19:25. **Bukatu**: 00:19:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:
'Gabon Gabonetan' kantua.

Transkripzioa
-Kantaten otsuen amak?
-Bai. Kantuen? Gabonetan? Bai, ze esangotsut, atsalde erdixen edo.
-Eta ze kantu zien eta?
-Ene!

Gabon gabonetan,
errosak galtzetan
Jesustxo jaio da,
jo deigun krisketa!!!

14. Erantzun zelebrea guardia zibilari

- **Erref**: ARA-067/009
- **Iraupena**: 0:00:32. **Hasi**: 00:20:18. **Bukatu**: 00:20:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Amamak ez zekien erdaraz. Guardia zibilari eman zion erantzuna "qué tal el nabo?" galdetuta: "Hoy mal año".

15. "Hara hor goiko" kantua

- **Erref**: ARA-067/011
- **Iraupena**: 0:00:30. **Hasi**: 00:21:42. **Bukatu**: 00:22:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:
'Hara hor goiko hariztitxu baten/ kukuak umiak egin jozak aurten'. Egia ei da kantuak esaten duena.

Transkripzioa
Hara hor goiko
[harezduitxo] baten
kukuak umiak
egin jozak aurten
kukuak egin
amilotxak jan
ai!, haxe bere kukuaren
zoritxarra baizan
Laralarala...!

16. "Atzo hil ziran hamar atso" kantua

- **Erref**: ARA-067/013
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:23:15. **Bukatu**: 00:24:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:
"Atzo hil ziran hamar atso" kantua. Familia osoa txokolatezalea omen da.

17. Iparraldeko itsasoan aramaioarra aurkitu

- **Erref**: ARA-067/015
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:28:37. **Bukatu**: 00:29:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Osaba marinelaren gertakizuna: Iparraldeko itsasora joan zen batean aramaioar bat aurkitu zuen. Zer nahi zuen ekartzea eta gazta bat

18. 'Pernando amezketarra', Otsoko eta Axelko

- **Erref**: ARA-067/017
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:30:08. **Bukatu**: 00:31:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Pernando amezketarraren-edo ipuina. Gonarekin burua estali zuen emakumea, ipurdia bistan utziz. Otsoko eta Axelko eta gaztaia. Putzuko ur guztia edan gazta hartu nahirik, eta, gero, urak eroan gari guztiak.

Transkripzioa
- Margarita:Ni akordetan naz amak kontau oskula egun baten Pello ta... Fernando Amezketarra, jun ziela ba nonbaitt, erromerixa batera.Gero hasi zan eurixe ta andriorrek hartu dau hola gonie tapetako ta ipurdixe bistan. Gizonak ez utsan ezer esaten eta batenbatek nunbaittera ailegau zienien esan utsen: "Ze, berotute ala?". Ez dakit zelan auken izena andriorrek. "Zer ba?". "Ipurdixa bistan [zoiez] ta". Zetako ez dustezu ezebe esan?". "Nik promesie dalakotan!
- Felisa: Kontu bat beste bat hamen... azerixe ta otsue.
- M: A, hori, kalderie..., kaldara batena?
- F: Juen zien... gosie eukien bixek, ezta? ta otsuek esaten auen, nik zeozer jango nauke ba. Ta idetargixe ikusten auen uretan. Ta esan utsen bestiek: "Hori gaztaie da, e!". "Eta zelan ikusiko dogu?". "Ba eraizu zuk ure dana, dan-dan-dan-dana, ta hortxe agertuko da. Ta, klaro, gero "cuando empezó a soltar" urten auen Peruk eta Marixek, eta emun utsien...
- M: Aukien garixe, larriñek itten abitzen, ta eran auenien dana jun zan larriñera, ta, klaro, hasi zanien soltetan eran auen dana k"Peru eta Marixe, garixe daruela urek".
- F: "Urak daruela garixe".
- M: "Urak daruela garixek". Hori kontetan oskun.

19. Arima errariak eta laminak

- **Erref**: ARA-067/020
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:37:05. **Bukatu**: 00:39:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Emakume batek kontatzen zuen arimak pasatzen zirela Aramaiotik kateekin, Anboto aldetik etorriak. Laminak ei ziren Garagartzan. Eibarren pistolak egiten hasi zirenean galdu ei ziren denak.

20. "Kamiñerue" umeak beldurtzeko

- **Erref**: ARA-067/021
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:39:17. **Bukatu**: 00:40:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Umeak beldurtzeko "Kamiñerue etorriko da!" esaten zieten. Sakamantekasa ez zen hain ezaguna Aramaion.

Transkripzioa
-Zuek billurketako-ta txikittetan ze kontu kontatzen otsuen?
-Kamiñerue-ta izeten zien.
-Aber, kontau.
-Ba zerbaitt itten bageen beti esaten oskuen: "Kamiñerue etorriko ra, e! Kamiñeruek eruango zaittue, e!" Beti kamiñerue izeten zan. Gero juen zan kamiñerue ta orduan akabau, oin ez dau ezebe. Ta bestelan aguazille, Aguazille. Harek be billurre sartzen [...]
-Eta Sakamantekas?
-Esaten aubien baiña hona ez zan sekula etorri.
-Hamen ez zan sekula eon Sakamantekas; baiña Anbroxio, ez dakitzu? Esaten aubienez sakamantekasak eruen auela. "Pero no sé si no tenía manteca, le devolvieron". (Barre).

21. "Ittaurren" zebilela behiak ia adarra sartu

- **Erref**: ARA-067/024
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:50:10. **Bukatu**: 00:51:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
Gaizki bizi zen orduan. Neskak kriada joaten ziren gaztgerik. Edo baserrira lanera. "Ittaurren" ibilitakoa da Felisa. Arriskutsua izan omen daiteke ganadu gaiztoarekin egokituz gero. Behia arropak jaten ere ikusita dago.

22. Inudeen bizimodua

- **Erref**: ARA-067/025
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:51:40. **Bukatu**: 00:53:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Inude lana nolakoa zen. Norbere umea etxean utzi eta Madrilera edo norabait inoren umea zaintzera. Beste norbaitek hazten zuen norberarena.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-18

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com